

ЗА НОВА АГРАРНА ПОЛИТИКА

Наскоро излезе новата книга на проф. д-р ик. н. Людмил Петков и ст.н.с. I ст. д-р ик. н. Никола Вълчев от Икономическия институт на БАН.¹ По същество това е задълбочено и всеобхватно изследване, с което се обогатява икономическата теория и практика.

Книгата може да послужи като източник на знания не само за учени и специалисти, но и за политици и държавници, чиито задължения включват разработване и прилагане на ефикасна аграрна политика, преди всичко защото:

- предлагат виждане за същността на понятията “капитализирана среда” и “капитализирано земеделско стопанство”;
- събрана, анализирана и обобщена е огромна информация за резултатите от извършените през 90-те години на XX век у нас аграрни реформи;
- аргументирано е доказана тезата, че българското селско стопанство може да бъде възродено и то да стане конкурентоспособно чрез прилагане на механизми на протекционната Обща аграрна политика (ОАП) на Европейския съюз, преди страната да стане негов член;
- разкрити са възможности и пътища за създаване на благоприятна икономическа среда, в която успешно да се развиват жизнеспособни и ефективни земеделски стопанства.

Книгата се състои от предговор, пет глави и заключение. В нея са направени характеристики на такива понятия и категории като “икономическа среда”, “капитализация” на тази среда и на земеделските стопанства. Понятието “икономическа среда” се схваща като “вид социална среда, в която възникват и функционират земеделските стопанства” (с. 11). Тази среда се проявява главно чрез икономическите условия за развитие на отделните земеделски стопанства.

Според авторите понятието “икономическа среда за земеделска дейност” може да се подразбира като “аграрни икономически отношения”, т.е. като отношения на собственост върху земята и другите средства за селскостопанско производство.

Аграрните икономически отношения се проявяват при придобиване и ползване на земеделски земи и основни производствени фондове, при извършване на услуги и експлоатация на чужд труд, при пласмента на произвежданите стоки.

Посочена е и същността на капитализацията на икономическата среда за земеделска дейност, т.е. на аграрните икономически отношения. Изтъкнато е, че капитализацията предполага разширяване на производството

---

¹ Людмил Петков, Никола Вълчев. Икономическа среда за агробизнес в България. С., Фондация “Земеделие”, 2003, 270 с.

на стоки за пазара, натрупване на капитали и използването им за извличане на максимални доходи и печалби.

Разкрити са признаците на капитализацията на земеделските стопанства и нейното съдържание. Посочено е, че в тях протичат процеси на диференциация и уедряване, използване на наемен труд и техника, специализират се и се ориентират към пазара.

В резултат от всеобхватния анализ на икономическата среда е доказано, че тя не е позволила да протича процеса на капитализация на стопанствата. Затова те са преди всичко дребни, натурални или полустокови. Едрите стокови стопанства са твърде малко.

Авторите предлагат комплексни мерки, подходи и механизми за регулиране развитието на аграрните икономически отношения, т.е. за подобряване на икономическата среда за земеделска дейност в България. Посочват начини и средства за формиране на модерни земеделски стопанства. Съобразно опита на индустриално развитите държави очертават пътя за уедряване на крайно раздробената у нас поземлена собственост. Определят насоките на формиране на фермерски кооперативи за обслужване и снабдяване на фермите с предмети и оръдия на труда, а също за изкупуване, преработка и пласмент на тяхната продукция.

Посочени са основните механизми за държавно регулиране на развитието на българския аграрен сектор. Основателно се предлага до приемането на България в Европейския съюз по-широко приложение да намират стимулиращи селскостопанското производство икономически инструменти като поддържани интервенционни цени, тарифни и нетарифни ограничения, нисколихвени кредити.

В книгата е обоснована и необходимостта от ангажиране на държавата при разширяване достъпа на земеделски производители до външни пазари. Особено е акцентирано върху нуждата да бъдат възстановени загубените ни позиции на пазари в страните от ОНД, Близкия и Далечния изток и Северна Африка., като успоредно с това се създават условия за излизане на европейския пазар с конкурентоспособни стоки.

В резултат от направените анализи авторите са стигнали до важния извод, че в България е целесъобразно да се осъществява нова, специфично адаптирана към западноевропейската аграрна политика. Посредством такава политика да се издига равнището на икономическо развитие на българския аграрен сектор.

Ст. н. с. д-р Ангел Димов